

LIETUVA

Nr. 15

CHICAGO, ILL., PETNYCZIA, 14 Balandžio (April) 1899 m.

Metas VII

ENTERED AT THE CHICAGO, ILL. POST OFFICE AS SECOND CLASS MATTER.

The Lithuanian Weekly

"LIETUVA"

Published at Chicago, Ill., every Friday
Executes all kind of Job Printing and
translating in Lithuanian, Polish
and English languages.

Subscription \$2.00 per year.

All communications must be addressed:

A. OLSZEWSKI,
924 33rd St., Chicago, Ill.
Sub-Sta. No. 60.

Nedėlinis laikraštis

"LIETUVA"

Išleista kas Petnyčia Chicago, Ill.

Kasuoja ant metų:

AMERIKOJE.....\$2.00

UŽMARE.....\$3.00

"Lietuvos" spausdintuvė spausdina
visokius rašinius, Konstitucijas
ir visokius kitus druskus
lietuviškai, lenkiškai
ir angliaiškai.
Darba atlieka
graziai, greitai ir pigiai.

Užsienams "Lietuvą" ir prisijau-
siantis pinigų už ją, kaip ir su visais ki-
tais reikaliais, visada reik užsėti ant
adreso:

A. OLSZEWSKI,
924 33rd St., Chicago, Ill.
Sub-Sta. No. 60.

Politiszkos žinios.

Amerika.

Karė ant Filipinų tuom tarpu
lyg apstojto. Amerikonizski ko-
misoriai išleido į gyventojus
proklamaciją, žadėdami pasigailė-
jimą, jeigu filipiniečiai nusilenks
ir priims Amerikos valdžią, žadė-
dami pripažinti gyventojams tiesą re-
dytėi savizskai, daleitai ant
urėdų vietinius gailvalus. Jeigu
gi filipiniečiai nepasiduotų, tųsų
žada vėsti karę toliau be jokio
pasigailėjimo. Ar toje prokla-
macija išduos waisius, sunku
apie tai dabar spręsti. Patys
amerikoni sako, buk proklamaci-
ja ant Manilės gyventojų padarė
didelį įspūdį, tik didesnę jų dalį
nudraskė patys gyventojai, taigi
turbūt amerikoni jau ne užganė-
dina, arba gal netiki padėjė-
jams Amerikos komisorių. Prie-
šasčių nepasitikejimo turi fili-
piniečiai gana: jeigu jau ne kas
kitas, tai padėjimas Amerikos in-
dijonų ir negrų aiszkiai parodo,
kaip pacioj Amerikoj liuosybę
supranta. Jeigu apie tai nežino
visi Filipinų gyventojai, tai jau
jų wadovai ne bus teip tamsūs,
kad apie tai nežinotų. Juk ir
filipiniečiams pirmiaus duotus
padėjėjimus amerikoni sulaužė:
kada Aguinaldo pajogios buvo
reikalingos ant suvaldymo ispa-
nijonų, žadėjo jie sa-
wistowystę, bet kaip tik išpa-
nija likosi pergalėta, užsimanė
pawergti trokstantčius liuosy-
bės filipiniečius. Argi žingeidū
todėl, jeigu filipiniečiai netiki
amerikonams. Kaslink tikro pa-
dėjimo ant Filipinų ateina prieš-
tariaujančios wiena kitai žinios:
wienos paduoda, bak užėmus
amerikonams Malolos filipiniečių
drąsa nupuolė, buk szimtai pasi-
duoda amerikonomas, kitos wėl
žinios yra priešingos; pagal tas:
į karės sunaikintus krasztus grį-
ta wien moterys ir netinkanti
į karę wyriskiai ir chiniečiai,
kareiviai gi Aguinaldo yra wos
3 mylios nuo Malolos. Ištikro
kodėl filipiniečių drąsa turėtų
nupulti užėmus Malolos, jeigu
jie to miesto negynė: jeigu but
nusiminę, tai tas turėjęs butu at-
sitikti po pirmutinį musų.
kuriose jie net kelis tukstantčius
žmonių nududė, waisiai to nusi-
minimo iki szio! jau butų apei-

reiskę. Kadangi čia artinasi
lytų laikas ir amerikonomas atseis
paliauti kol jie nepasibaigs su wisu
karę, tai, rodosi, nematyti prie-
šasties, kurios dėl filipiniečių
turėtų teip labai nusiminti. Ame-
rionizski laikrasčiai pagarsino,
buk patys filipiniečiai praszalino
nuo wadowystės Aguinalda, ku-
risai geidžia traukti pasiprieszi-
nimą amerikonomas, kol tik bus
galima, o wietojų išrinkę ispa-
nizkos kilmės jenerolą pritarianti
nusilenkimui prieš Amerikos
galybę. Patvirtinimo to wienok
nėra. Užginė jau maisztai ir ant
salos Negros.

Gyventojai salos Porto Rico
skundžiasi wis labiaus ant Ame-
rikos waldžių padawadyjimų,
kurie užmusza ne tik isdirby-
tę, bet ir žemdarbystę pėr
mutus ant czianyszczių pro-
duktų. Ant Kubos teipogi
amerikoni nemoka sueti į sur-
tį su kubiečių wirszinėjais.

Wokietija.

Nesutikimai Wokietijos su Angli-
ja ir Suwienytoms Wiespatys-
tėms už Samoa salas dar wis ne-
pasibaigė. Nors randai minėtų
trijų wiespatyszczių pradėjo ta-
rybas, bet amerikonizski ir ang-
lizski laiwai dar kartą is-
sawo didelį kanuolių bambardawo
beginklius kaimus pajūrėse, Apios
aplinkinėse. Wirszinėjai ang-
lizskos ir amerikonizskos laiwy-
nės, rodosi, lyg tyčia erzina Wo-
kietiją, kadangi pagal padarytą
seniai Berlyne sutartį tarp mi-
nėtų trijų wiespatyszczių neturi
tiesos wartoti ginklus ir kariaunę
nė wiena iš trijų susitarusių
be pritarimo dwiejų likusių.
Kadangi Wokietija ne tik nepri-
tarė bambardawojimui cziaubuwų
kaimų, bet jos konsulius pakėlė
protestą prieš tokį anglizsko ir
amerikonizsko admiralų pasielgi-
mą, kurie ne tik neturėdami
tiesos bambardawo beginklius
kaimus, bet iszsidono jurinukų
kariaunę mieste Apioj, prisakė
europiečiams pasitraukti isz sawo
namų, kadangi prie bambardawo-
jimo szuwiai juos galėtų užgriebti.
Amerikoni ir anglijonys persikė-
lė ant porto stowenczių sawo ka-
rizskų laiwy, kitų gi krasztų pa-
waldiniai ant prėkėjų laiwy.
Muszyje tarp amerikonizskų ir
anglizskų jurinukų su kareiwais
karaliaus Mataafos isz abiejų pusų
yra diti suzeistų ir užmusztų.
Amerikonizskos laiwynės wirszin-
jais praszė į Washingtoną,
kad wokiečių remiamas Mataafa
likosi nuo sosto praszalintas. To
negana: amerikonizskos laiwy-
nės wirszinėjais uždraudė kapito-
nui wokizsko karizsko laiwo
"Falke" iszsidyti jurinukus ant
kranto. Kad wisi tie į trumpa
laiką apsiereiskę ant Samoa salų
nesutikimai baisyta suerzino wo-
kiečius, tą kiekwienas gali num-
nyti. Net Washington ne suprato,
kad per toli nužengė. Todėl Ame-
rikos ambasadorius Berlyne, Whi-
tes, ant prezidento paliepimo at-
sialankė pas ciecorių ir iszreiskė
pasigailėjimą, kad tie nesutikimai
užginė, apkaltindamas už wisą
Anglijos ministrių pirmėsdi
Sulisbury, buk per nenulanku-
mą tas wisas užginė. Ar isz
tikro wienok teip? Sulisbury
juk negalėjo duoti prisakymų
Amerikos laiwynės wirszinėjui,
kad jisai szaudytų į beginklius
cziaubuwų kaimus: kad naikintų
wokiečių plantacijas, pats gi
admirolas Kautz nebutų iszdry-
sęs tą daryti, jeigu nebutų nuo
Amerikos rando gawęs prisaky-
mo. Rodo daugumas wokizskų
laikraszczių labiaus kaltina Angli-
ją negu Ameriką, bet ir Ameri-
kai smarkiai uždrosia, reikalauja,
idant randas sykį parodytų, kad

Wokietija yra wiena isz didžiū-
jų wiespatyszczių ir nesiduotų
kam nors už nosies sawę wadioti.
Ant užbaigimo wisų nesutikimų
wisos trys wiespatysztės tariasi
dabar kaslink paskyrimo atsa-
kancijos komisijos, kuri pride-
rancizai isztirtų tuos wisus nesu-
tikimus ir isztyrus keno kaltę,
kad kaltus nubaustų.

Wokietijos ciecorius buvo už-
manęs iszduoti naujas tiesas prieš-
sztraikus Wokietijoj. Ciecorius
reikalawo, kad prikabinėjanti
prie sztraiko darbinjus butų
baudžiami ilgų kalėjimu. Minis-
teriai wienok numanydami, kad
wisas, ko ciecorius reikalawo, ne
pereis parlamente, perdirbo cie-
coriaus užmanymą ir perdirtų
paduos ant parlamento užgyrimo.

Maskolija.

Laikrasčiai yra swarbiausiu
įnagių platinimo liuosos mislės,
todėl jų labiausai bijosi despotiz-
sko maskolizsko waldžios. Nedėl
ko kito Maskolijoj uždraudė lie-
tuwizską spaudą. Neiszduotų wai-
siaus nė jokios maskolizskos refor-
mos iszduotos ant sloginimo ne-
maskolizskų gailwalų, jeigu jų ap-
gywentuose krasztuose butų liuos-
spauda. Todėl caro waldžios,
pradedamos sawo netikusias re-
formas, drauge su joms spaudžia
ir spaudą. Kaip pirmiaus darė
kituose krasztuose, tai patį dabar
daro Finlandijoj: ne tik at-
siuntė čia cenzorių ant cenzura-
wimo laikraszczių, bet jenerol
gubernatorių swisau uždarė

ant pusės metų dą iszeinanczių
Helsingforsze swedizskų laikraszczių.
Finai wienok turi kur kas
didesnį tautiszską supratimą
negu, paweikslan lenkai arba lie-
tuwiai. Kadangi reformos ir
panceizis pagimdė siundymai tulų
fanatizskų maskolizskų laikras-
czzių, tai Helsingforsze dabar nieks
nedrysta duoti gyvenimų tokių
maskolizskų laikraszczių kores-
pondentams. Gyweno čia ko-
respondentas niekiausio laikraszc-
zio "Moskowskija Wiedomosti",
Masarosz. Susitarę finai nu-
siuntė perserģėjimą minėtų namų
sawinėjui, kad "maskolizskam
korespondentui atsakyty gyvenim-
mą, kitaip gi finai atsakė, gy-
wenti tuose namuose. Gaspadoriui
neliko nieko daugiaus, kaip isz-
waryti isz sawo namų Masaroszą.
Kad teip wisur su maskolizskais
pasilemekais darytų, nedrystų
jis sawo siundymus waryti, ne
siundytų ant tų, kurių duona
ėda.

8 d. Balandžio Makswoj be
mažo neužmuszė ciecoriaus adju-
tantų, jenerolą Manzową. Ant
jenerolo užpuolė su peiliu jo tar-
nas ir suzeidė į karklą, bet užpuoli-
kas likosi pergalėtas ir suare-
zuotas. Suzeidimui jenerolo ne
pawojingi. Tulų užrubežinių
laikraszczių korespondentai spėja,
kad užpuolikas buwęs maskoliz-
skų nihilistu. Ar isztikro tas bu-
wo daryta su koku nors politiz-
ku mieriu, tikrai nežinia. Grei-
cziaus tarnas bاندė atkarszyti sa-
wo ponui už asabiszkas skriaudas.

Maskolizskas caras iszsiuntė
jau ofiojalizskai Holandijos ran-
dai praszymą, kad tasai užkwies-
ty swetimas wiespatysztės ant
18 d. Gegužio į Haagą ant san-
daros kongreso, pridawė ir sura-
szę wiespatyszczių, kurias pra-
szo pakwiesti. Tame suraszė
Bulgarija nepaminėta. Ar iszduos
tasai kongresas kokius nors waj-
sius, labai abejotina. Antai kai-
po delegatas ant to kongreso
Wokietijos paskirtas, Muenchenn
profesorius Stein prieš kongre-
są iszleido broszurą, kurioje is-
juokia caro užmanymą. Nėra
abejonės, kad ir daugiaus ateisai
delegatų su tokioms jau nuomo-
nėms.

Abisinijos waldonos Menelik
atsisakė priimti maskolizskus ofi-
cierus kaipo instruktorius sawo
kariaunos.

Turkija.

Turkijoj wėl prasideda maisz-
tai: kaip tik Turkija pradėjo
rengties į karę su Bulgarija, Ma-
cedonijos gywentojai pasikėlė
priesz sultano waldžią ir to-
kiu budu priwertė sulta-
no labiaus rupintis apie gesini-
mą naminio gaisro negu bandyti
užkariawimų nuo Bulgarijos. Al-
banijoj teipogi keliose wietose
atsitiko suemsszimai turkizkos
kariaunos su pasikėlusiais gywen-
tojais.

Turkijos waldybose Yemene,
Arabijoj, gywentojai jau seniai
pasikėlė priesz sultano waldžias.
Iszsiusta priesz pasikėlusį krasztą
kariauna neįstengia maiszo su-
waldyti. Apie Sana, atsitinka
beweik kasdieną susimuszimai
tarp turkizkos kariaunos ir pasikė-
lusų arabų žaidis giminės.
Turkizski kareiviai, naikindami
wisą, skersdami wie'nius gy-
wentojus kaltus ir nekaltus, pri-
wercia wisus prie maisztinųjų
glaustiesi jeigu ne ant ko kito,
tai ant atsiginimo.

Rytini Azija.

Anglija 17 d. Balandžio užims
naują Chinų pakrancęzių szmotą,
ėsančią prieszais anglizska waldy-
bą Hongkong. Apie tai praszė
Chinų randai, kuriai, žinoma,
negalės prieszintis, kadangi ant
to neturi pajėgų. Kitos didesnės
wiespatysztės turės sekti Anglijos
paweišką ir griebės wėl naujus
pakrancęzių szmotus.

Ant apsaugojimo Chinų nuo
wisizsko iszdelinimo tarp Euro-
pos tautų, Japonija pasulė sawo
pagelbą. Kadangi Chinuos yra
daugiaus gywentojų negu wisoj
Europoj, tai ant atgynimo kras-
to žmonių čia netruksa. Jeigu
gi, neidurint ant to, wiespatysztė
ta teip silpna, kad negali numas-
ti užpuolimo net mažų Europos
wiespatyszczių, tai todėl, kad
kariauna jos silpna, ginklai seni,
netikę, oficeriai neizmano apie
karės wedingą. Japonija todėl
žada pastatyti Chinizską kariaunę
ant tokio jau laipsnio, kaip euro-
peizskos. Ant mokinio chinie-
čių kareiwų Chinų randas su-
tinka paimti japonizskus ofice-
rus; į Japoniją gi iszsiuntė 700
jaunų wyrų ant pasimokinimo
specijalizskose mokslainėse ka-
rizskų moksly.

Korejoj minios užpuolė ant
prancuzizskų misijų, iszskerdė
kelias deszimtis priėmusių krik-
szionę gywentojų, pamėdo du
prancuzizskus misijonierius. Pran-
cuzija pareikalawo paleidimo pa-
imty misijonierių ir užmokėjimo
didelio atlyginimo.

Sziaurinėj Ispanijoj kyla su-
miszimai: dalis gywentojų pri-
tojo prie karizskų, kita gi dalis,
kaip antai Baskai, nori idant jų
krasztą paimtu Prancuziją.

Austrijoj dar wis nepasilowė
prėjimui katalikų į protestoniz-
kų tikėjimą. Windobonoj, Tirol-
lij, ant bažnyčios waldžią pri-
sakymo atlaikė specijalizską
diewmaldystę ant atitolinimo
to pawojiaus.

Isz Lietuwos.

Naujos maskolizskos bumažkos.

Maskolijoj iki szio! isz popie-
rinų pilnųjų (ne procentinių) popie-
rių arba akcijų didžiausios buwo
szimtrublinės, didesnės wertes po-
pierinių pinigų ne buwo. Dabar li-
kosi iszduotos angusciausias pa-

liepimas paleisti tarp žmonių ir
didesnės wertes, nes po 500 rubl.
"bumažkos".

Sziltinės.

Pasibaigusi žiema Lietuwoj
buwo szilta ir szalpia. Jeigu
tas isz wienos pusės iszėjo ant
gero warguolių neįstengiančių
malkų nusipirkti, tai wėl iszkitos
pusės wodingai atsiliepė ant
žmonių sweikatos: nuo drėgno
oro ir szlapumo, kas trauksis per
wisą žiemą, siantė be paliowos
sziltinės, nuo kurių ypacz Wilei-
koj ir jos pawietij dang žmonių
iszmirė.

Ligos Wilniuje.

Dėl sziltos ir szlapios szj metų
žiemos Lietuwos smarkiai siaucia
wisokios ligos, tarp suaugusių
daugiausiai isziplatino sziltinės,
tarp waių gi tymai ir difteritai.
Wilniuje tiek yra serganczių lie-
gonių, kad jie nepatelpa ligon-
buciuose. Ant patalpino ser-
ganczių miestias parengė ant prie-
mieszio Lukiszkių tuomtarpių
ligonbutį ant patalpino 50
serganczių.

Arklių paroda Wilniuje.

Wilniuje szj metų atsibus ar-
klių paroda, kuri trauksis per 11
dienų, nuo 1—11 Rugsėjo. Do-
wanos už geriausius ant parodos
atwestus arklus bus dalinamos
tik už raitelių arklus, ant to pa-
skirta nuo rando 600 rublių pinig-
gais, 7 bronziniai medaliai ir 7
pagrimo laiszkai. Pinginės do-
wanos ypacz ukinkjams, medaliai
gi ir pagrimo laiszkai dwapo-
niam ir arklių augintojams.

Pawasario pauksčiai Lietuwos.

Pawasario pauksčiai szj me-
tą perlėkė į Lietuwę anksciausias
negu kitais metais, ir ne tik szil-
tuose pajurių krasztuose, bet ir į
kitus musų tewynės krasztus to-
liaus nuo jurių. 12 d. Kowo apie
Baltogę, Grodnogę, pasirodė
laukinės žąsys, o 13 d. Kowo
pempės. Minsko gub. 14 d. Kowo
atsirado wuturiai, apie Riečią,
Oitebsko gub. perlėkė jie 13 d.
Kowo.

Jawų ir produktų prėkės.

Pagal miesto rodos padawady-
jimą, taksa ant walgomų produk-
tų Wilniuje paskirta szitokia:
pyragų swaras 8 kap., duonos
pilekwotos 3½ kap., juodos 2 kap.
Mėsos geriausios swaras 19 kap.,
I sorto 9—12 kap., II sorto 6—7
kap., III sorto 6—5 kap. Swa-
ras sudyto swiesto 36 kap., pudas
gi 13 rubl. 50 kap. Žydams ka-
szerna mėsa turi buti pardawinė-
jama ant 3 kap. už swarą brangians
negu paprasta krikščionijų war-
tojama.

Pereitą sanwaitę už lietuwiz-
skus jawus mokojo Wilniuje: už
pudą rugių 75—80 kap., awiek
78—80 kap., miežių 75 kap., Pu-
das szwiežio nesudyto swiesto 13
rubl. 80 kap., sudyto 12 rubl. Pu-
das szieno 28—30 kap., sziaudų
20—22 kap.
Liepojuje mokojo: užragius
sausus 76—82 kap., už drėgnus
70—75 kap. Awios 69—75 kap.,
geros 76—78 kap., geriausios
79—80 kap. Miešiai 70—74. Gri-
kai 86 kap. Žirniai 58—62 kap.,
63—68 kap. Pupos 73—76 kap.
Linų sėmens 126—130 kap., ge-
riausi 131—132 kap. Kanapių sė-
mens 160—161 kap.

Gaisrai.

5 d. Kowo kaimo Zobrojevuo-
se Lydas pawietyje siantė dide-
lis gaisras. Ant gesinimo atbė-
go isz Żeludkų ugnagesiai, kurie
gaisrą apstabdė. Iszdegė isz wi-
so 17 triobų, tarp kurių 7 buwo
gywenamos triobos. Bledį ug-
nies padarytą skaito ant 5000
rubl., užsekuruotos triobos buwo
wos ant 1500 rubl.

Surastas skarbas.

Wilniuje, ant teip wadinamos
Bogszo ulyczios, kasant pamatus
naujai statomiems prėkėjų Chole-
mų namams, darbinėjai iszkasė
du wariniu katilaiciu su senais
sidabriniais pinigais. Pinigų
buwo isz wiso 403, swėrė jie drau-
ge 21 swarą daugumas jų paeina
isz swetimų krasztų, kaip antai
isz Saksonijos ir Austrijos, kitigi
lenkizski ir lietuwizski senowės
pinigai. Nuwalius nuo rudžių,
užtėmyjo ant wienų 1500 m., ant
kitų 1608. Minėtus pinigus at-
ėmė policija nuo radusių juos
darbinijų ir nusuntė į Wilniaus
statistizską komitetą.

Bemazo ne prigėrė 19 žmonių.

Po Kaunu, ant upės Nerio,
prieszais Wiliampolės slabadą, be-
sikeliant per upę apwрто waltis
ir 19 žmonių supuolė į wandenį.
Mat 20d. Kowo Wiliampoliaus
mieszczionys, žydai Esner ir El-
gin ir ukinkjas kaimo Werszwij
Dombrasukas, susodinę į waltį 19
žmonių, kėlė juos per Nerį į Kau-
ną. Priplaukus apie 30' sieksnių
nuo Kauno kranto, rankose we-
dancio waltį Esnero nulužo ir-
klas ir wanduo pargriebė pilną
žmonių waltį ir nuziebė ant poli-
tis durbamo ant Nerio tilto; wal-
tis susidawė į polių ir apwрто,
wisi joje sėdinti, tarp kurių buwo
teipogi 5 moterys ir 5 waiikai,
atsirado wandenyj. Ant laimės
toj wietoj stowėjo botas, nuo ku-
rio buwo nuilstos ant kranto
wirwės. Už jų tai ir susigriebė
skęstanti. Nelaimę užtėmyjo nuo
boto, nuleido waltis, kurios wisus
19 skęstantį žmonių iszgledėjo.
Isz jų tris labiausai perszalusius
reikėjo gabenti ant atgawinimo
į ligonbutį, bet dabar ir tie jau
sweiki.

Užsilikęs senų gadynių gywuolis.

Žinote, kad senose gadynėse
gyweno kitoki sutwėrimai (Apie
isznykusius ant žemės senų gad-
dynių sutwėrimus mes neužligio
pradėsimė "Lietuwoj" talpinti
ilgesnį rasztą su atsakančiais pa-
weikslais) ant žemės, isz jų pri-
keitimo atsirado szjdiennės
weisės, tik to szjgliuėnės
weisės, persikeitusios isz senų,
pagal didumą, ne gal lygintiesi
su sawo isznykusiais prabocziais
(ir medžiais senų gadynių buwo
kur kas didesni): neiszpaskyto
didumo, turinti 100 pėdų ilgio
senų gadynių plesiosurai persi-
keitė į per pusę mažnius kroko-
dilius, megiosurai daug ma-
žnius hipopotamus (upių ark-
lius), mastodontai į szjdiennius
slonius (elefantus). Yra dar wie-
nok ant musų žemės krasztai,
kur užsiliko nors sumadėję, bet
nepersikeitę, nuo anų
senų gadynių gywi sutwėrimai,
kurims panaszų niekur jau
kitur nėra ant žemės. Sztai Aus-
trijos konsuliuji Pereirai, ant
Jawos, pietinėj Azijoj, pasiekė
sumedzioti wieną isz tokių žin-
geidžių sutwėrimų, panaszų į se-
niai ant žemės gywenusius, bet
isznykusius baisybes: mokslin-
czijų jis dar neistirtas, bet Jawos
malajonys ji gerai pažinsta ir wa-
dina "lingwinu". Pereiros sume-
džiots lingwinas turėjo 10 pėdų
ilgio, ant pakėlimo nuo žemės
wos užteko pajogios 5 žmonių. Isz
pasturgalio jis panaszų į kroko-
dilių, isz kaklo ir galwos pana-
szų į žaltį, su asztrioms iltimis
ir igais dantimis, taigi iszrodo lyg
kad butų ir žaltys ir neiszpasky-
to didumo driesas. Mėsa jo balta,
kaip žuvis, žaisduose ne buwo
matyt nė laszo kraujo. Kadangi
ant prisigriebimo į miestą reikė-
jo atlikti ilgą kėlionę sansu kėliu,
tai benezant nuo karsczio saulės
spindulių neszamo žwėries kunas
sutruko ir pagedo teip, kad no-
roms ne noroms, Pereirai atėjo ji
pamesti. Taigi ir pasiliko jis ne
iszstirtas; Europos muzejose dar
teipogi jo niekur neturi. Ir
Pererai ant Jawos teipogi nepa-
sitaikė antru kartu kur nors len-
gwiną patikti, majajeciai wienok
pasakojo, kad Jawos klampynėse
dar jų nemaži yra.

Isz Amerikos.

Darbininku skerdynes.

PANA, ILL. Atsitiko ciza panasios kaip Lattimeris, tik mažesnis darbininkų skerdynes. Sziom kartu sferas ir jo pagalbininkai saudė negrus, 7 darbininkai likosi užmūsti, o 9 paszauti.

Užgruwo žeme

Netoli Joplin, Mo. penkis vyriskius darbininkus dirbancius glijoje uoloje užgruwo žeme. Wiena isz jų Alkose dar gwyw bet buvo teip baisyti sumankytai, kad tuojuas pasimirė, kiti gikurti be abejonės jau nē gywi; jų dar ne atkasē.

17 žmonių prigere.

Užtwiniui Yellowstone upē nūnesē tilti netoli Glendive, Mont., ant kurio diktai žmonių susirinko žiūrėti kaip plaukia lytus. Sugriuvus widuriui tilto, stowinti ciza žmonės sapuolē į upę, isz jų 17 prigirė, wienas gi tapo mirtinai apktulas.

Explozija torpedu dirbtuwėj.

PITTSBURG, PA. Geležinkelio torpedų ir watronų dirbtuwėj atsitiko isz nežinomos priežasties smarki eksplozija, kurios dirbtuwės trioba tapo iszardyta. Dirbtuwės sawinikas ir du darbininkai likosi ant wietos užmūsti, wienas gi kontraktorius sunkiai apktulas.

Paskendo laivas.

EUREKA, CAL. Hamboldt užtakoj susidaužė mažas garlaivys "Chilkat" ant kurio buvo 19 žmonių ir isz to tikt 9 iszgelbejo, 10 gi prigirė. Ant minėto garlaivio, isz 19 buwusių žmonių, 13 buwo jurininkų ir tarnų, szeszi gi paszazieriai. Isz paszazierių iszgelbėti tikt 2, keturi gi prigirė.

Norejo pabėgti 25 merginos.

ST. LOUIS, MO. 25 merginos ant pasitaisymo už paleistuwingą gywenimą pasodytos į "Industrial Home" Chilliote, Mo. užimanė pabėgti. Sugriebusios mēsos kapojimui peilius, merginos nuwijo norincius užstoti pabėgimo kelią sargus ir iszsiweržė ant ulyczios, bet ciza jas į trumpą laiką sugaudė policija ir atgabeno atgal į pataisymo įtaisą.

Nenori baltu uniformu.

BROOKLYNE ant ulyczii szlawimo priēmē 500 darbininkų, kuriuos apredē į baltus drabužius, kaip tai yra antai ir Chicagoje. Pereito panedēlio dienią į darbą neatējo 200 darbininkų. Wieni isz jų teisinis, kad nemokas szluoti ulyczii, kitigi atwiresni tiesiog pasakē, kad nenori dirbti todėl, jog prie darbo turi nezioti baltus uniformus, kurių dēl wisi juos iszjuokia wadindami baltais huworais.

Atkako pas szieduotini, o su jo draugu pabego.

EVANSVILLE, IND. Jauna mergina, Mary Christian, isz Vanita, Indijonų teritorijoj, atkako į Machisonville, Ky. idant apsiwesi su Tamoszium Hancocku, su kuriuomi buwo sziedawusi. Buwant sweziuose pas pažistamus jaunikiis supazindino sawo szieduotinę su sawo draugu, Jonu Pride. Tas tuojuas į merginą ismylejo, toji gi už meilę tuom paciu atmokėjo; Pride tą paciu naktį su sawo draugu szieduotinė iszdumē nežinia kur.

Pigus beturciam gywenimui.

OGDEN MILLS, turtingas amerikonas gywenantis New Yorkie užimanė statyti namus kuriuose bus parengti gywenimai baturciams. Namai, koku jis ketina pastatyti net kelios deszimtis bus ant szeszių lubų; gywenimuose bus parengti reikalingi įtaisymai, koki tikt buwta dideturcių gywenimuose. Mills pasigandēdina 3% nuo jēdo kapitolio, taigi gywenimai jo pastatytuose namuose bus pigesni negu kur nors kitur, kadaugi kitiems ir 10% nuo jēdo kapitolio neuženka.

Moterys miesto wirszininkai.

BEATTIA, KANS. Per paskutiniuosius miesto wirszininkų rinkimus buwo ciza du tikietai: ant wieno buwo moteriszki kandidatai, ant kito gi wyriszki; szuiom kartu moterys paēmē wirszę: ant miesto majoro iszrinko moterį Totten; į miesto rodą pateko moterys: Shodon, Schlight, Smith, Kirlin ir Watkins; mergina O'Neil pateko ant miesto klerko urēdo. Tikt tie urēdai pateko

wyriszkiems, kokių moterys priimti nenorėjo, kaip antai szerifo ir policijos sudēdis. Tegul dabar isz ciza kraustosi jauni nenorinti apsiwesi wyriszki, kadaangi moterys miesto wirszininkai pasistenge tokius bausti.

Ausztu skrybele apsaugojo gywasti.

PHILADELPHIOJ paskutiniuose laikuose buwo daug atsitikimų, kad waikai palikti ant lango be priežiūros iszpuolē nuo augztutinių lubų ant ulyczios ant praeiwų galwos. Praeitose subatos dienią per langą nuo 6 lubų nūpuolē waikas ir tai tiesiog ant galwos praeiwo; waikas iszliko bewiek neužgautas, užtai praeiwi reikėjo gabenti į ligonbutį. Panedēlio dienią, ant 7 lu. buwo panasios atsitikimas: mažas waikas iszpuolē per langą nuo 5 lubų ir tai teip, kad iszkrito tiesiog ant augstos szilkinės skrybelės wieno praeiwo. Skrybelė rods pasidarię tuojuas žemesnē, bet už tai waikas likosi neužgautas, iszliko ir galwa praeiwo sweika, kurią mat apsaugojo augsta szilkinė skrybelė, ant kurios nūpuolē waikas kaip ant paduskos.

Gaisras.

NEW YORK. Milijonierų apgywentoj miesto dalij siautē du bius gaisrai pri ko prazuwo 13 žmonių. Pirmutinis gaisras pasirodē namuose milijonieriaus Wallace Andrews pny. 2 East 69 str. Ugnyje prazuwo bewiek wisi gywentojai, o tame patsai Andrews ir jo pati, kurių kunus rado apikabinusius, teipogi jų dukterį ir keturiuos tarnaites, paskui užsidēgē namai žemės prekėjo Alberto Adams, pny. 3 East 69 str. Ciza sudegē wiena moteriszki, kuri užgimus gaisrai, miegojo ant augztutinių lubų, penkis gi žmogystos mirtinai apdegē. Blēdį turtuose padarytą skaito milijonai doliarų.

READING, PA. Siautē ciza didelis gaisras, kuris pridirbo blēdies ant 150000 dol. Sudegē Hershey trioba, ugnis užgriebē ir kaiminystoj stowinczią Bordo, Rehoro & Co. geležies pardawinczią, kurioje pridirbo blēdies ant 50000 dol., užsekuruota gi wisaka buwo wos ant 1000 dol.

Nubande szieduotinė.

TOLEDO, MICH. Ant Polar Pelce salos, ant ašero Erie, netoli Kanados rubežių gyweno jauna ir labai graži indijonė. Į ją ismylejo jaunas prancuzas isz Kanados Blanc, ant jo meiles meile atsakē ir indijonė. Jauna pora sziedawo, bet užstojus žiemai jaunikiis negalėjo aut salos pas sawo szieduotinę pasigriebti, bet ant gallo pasidrasino nors su dideliu pawojumi, per plaukiancius ledus ant mažos waltelės plaukt pas nūmyleta szieduotinę. Kelionē pasisekē, bet indijonė sawo szieduotinį priēmē labai szaltai. Prancuzas susekē, kad isz žiemos pasinaudojo amerikonas, kuriam kelionē ant Polar Pelce salos ne buwo teip sunki ir paweržē indijonės meile. Prancuzas už tai sumislyjo atkersziti: papraszē sawo szieduotinės paskutinį kartą su juom pasiwaikszioti, o kad toje ant to sutiko, nusiwerdē į ant teip wadinamą "Meiles uolį", iszstraukē peilį ir perdurē merginą, jos kuną įmētē į ašerą. Tą padarę, pats nusidurē.

Isz darbo lauko.

Štete Rode Island 2500 darbininkų medwlinės dirbtuwų pakėlē sztraiką.

BETHEHEM, PA. Keyston Slate Co. pakėlē sawo dirbtuwų darbininkų uždarbį ant 15%.

LORIL, KAS. Easter Coal Co. parengē naują szaftą; dabar rengia 150 naujų kokso peczių.

PITTSBURG, PA. Carnegie Steel Co. pakėlē sawo dirbtuwų 10000 darbininkų uždarbį ant 10%.

PULLMANN, ILL. Darbai Pullmano karų dirbtuwėj eina gerai ir yra wilitis, kad teip bus per ilgęsi laiką.

WHEELING, W. VA. Czianykszcizai stritrikarij tarnai pakėlē sztraiką, o per tai ir karų bēgiojimas pasiliowē.

GRAND RAPIDS, MICH. Pakėlē

sztraiką czianykszcizai kriaučiai. Reikalauja jie pakēlmo už darbą užmokesnio.

COLUMBUS, PA. Czianykszcizios plieno liejincziuos nuo 1 dienos Gegužio pakēlia sawo darbininkų uždarbį.

BELAIRE, OH. Czianykszciz Aetru Standard Iron & Steel Co. pakėlē sawo 4500 darbininkų uždarbį ant 10%.

BIRDSBORO, PA. Czianykszciz Brocke Iron Co. pakėlē sawo dirbtuwēs dirbanczių pudlerių uždarbį ant 10%.

CLINTON, IND. Brazil Block Coal Co. pirkio 100 akrų žemės su anglių sluogzinais ir ant jų rengia naujas kastynes.

CLEVELAND, OH. 1000 dailidžių pakėlē ciza sztraiką. Reikalauja jie padidinio užmokesnio ir 8 darbo walandų, ant dienos.

JOLIET, ILL. Czianykszcizai dailidės pakėlē sztraiką. Jie reikalauja 8 darbo walandų ant dienos ir pakēlmo už darbą užmokesnio.

Darbininkai anglių kastynių widurinėse dalysē Iovos szteto nusprendē pakēlti sztraiką; jie reikalauja pakēlmo už darbą užmokesnio.

Szteto New Jersey stiklo dirbtuwēs 1000 putęjų pakėlē sztraiką. Jie reikalauja padidinio užmokesnio už darbą ir pripažinimo unijos.

SPRINGFIELD, ILL. Kastynės szito distrikto paliowē darbą, kadaangi iszwežėjai anglių pakėlē sztraiką: reikalauja jie 2 dol. ant dienos ir 8 darbo walandų.

BAY CITY, MICH. Tarnaujanai ant czianykszciz sztriktarių pakėlē sztraiką, per tai ir karų bēgiojimas apsiosto. Sztraikas todėl negalēs ilgai trauktiesi.

NORWICH, CONN. 1070 audėjų Panemagh Co. dirbtuwų pakėlē sztraiką. Jie reikalauja, kad ir jiems, kaip werpiejams, butų padidintas už darbą užmokesnis.

GLASPORT, PA. Pittsburgo kapitalistai pirkio ciza 12 akrų žemės ir ketina statyti dirbtuwę, kuri bus įrengta iki Pjūtės mėnesio. Ros ciza darbą 400 darbininkų.

MUCKATINE, IA. Trys didžiausios ēsancziuos miesto žmonių guzikų dirbtuwēs pakėlē sawo darbininkų uždarbį ant 10—15%. Tokių darbininkų yra ciza 600.

MANCH CHUNES, PA. Dirbtuwės Iron & Steel Co. Perryssvilėj, kurios iszstowėjo per tris metus, pradėjo wēl dirbti. Plieno liejincziuos Hellestowne teipogi pradėjo dirbti.

BLOOMINGTON, ILL. Sztraikas darbininkų Mc Lean County Co. kastynių pasibaigē: kastynių sawininkai pakėlē ant 5c. nuo tonos užmokesnį ir darbininkai sugrįžo prie darbo.

NEWARK, N. J. Darbai czianykszcizios skrybelių dirbtuwēs sumažėjo, bet teip buwa kasmetų užstojus pawasariui. Tikimės, jog už poros mėnesių pasigeris, kadaangi teip kas metą buwa.

PROVIDENCE, N. J. Audėjai Qoberto Knighto dirbtuwų pakėlē sztraiką. Jie mat ne pasigandēdina padidintu ant 10% užmokesnio, bet reikalauja tokio, koki gaudawo pradėjus pereinui metų.

ORANGE VALLEY, N. J. Darbai czianykszcizios skrybelių dirbtuwēs eina gerai; kiekwienas pripratęs prie tokio darbo gali ciza greitai gauti darbą, greičias negu kur nors kitur.

DAENPORT, LA. 150 maszių, dirbanczių rando Rock Island arsenaluose, pakėlē sztraiką. Reikalauja jie pakēlmo užmokesnio.

CLEVELAND, OH. Prie sztraiko pristoję dar daugiaus dailidžių; unijos wirszininkai sako, kad jeigu reikalauwimai ne bus iszpildyti, tai szia sanwaite prie sztraiko pristos 3000 darbininkų. Sztraikieriai reikalauja 30c. už darbą walandą ir 8 darbo walandų ant dienos.

CARLAVILLE, ILL. Pietinėj dalij Macoupin pawiezio 1800 kalnakasių neturi darbo; apie suitaikymą darbininkų su darbdawiais nieko negirdēt. Kastynės Consolidated ant Madison Co. dabar stowi, kadaangi maszinistai pareikalawo 8 darbo walandų ir 30c. uždardo walandą, o kastynių sawininkai ant to ne sutiko, todėl maszinistai paliowē dirbą. Kastynės Sorento ir Coffeen ant to sutiko, todėl ciza prasidėjo jau darbai.

PANA, ILL. 10 Balandžio prasidėjo musztynē terp negrų scabų ir mainierių baltwēdžių. Apie 8 ypatos tapo užmūstos, kiek suzeistų, dar nėra žiniuos. Mes pagelbos neturime isz kur gauti, pats najoras laksto po miestą su szerifu prisaikindamas deputetus, ir waro muszti biednus darbininkus, o ne atmena, kad jo bosai pereitais dwiems metais kalbinėjo kogn žmogų kuozirdingiausiais žodžiais balsuoti už kompaniją, tai turēsite geresnē ateitę. Priesz balsawimus sweikino szirdingai kogn, o szirdien sweikina su kulkomis. Priesz elekcijas buwo girdimi balsai hurra! hurra! už kompaniją, o szirdien girdime o Jezau! gelbėk! Kas twę iszgelbēs kad twaro rankos, kijos ir galwa suszaudyta, nekuriu po 6 kulkas yra gawę. Labai apsirikom rinkimaitokį žmogų, musz sztraikas butu iszgrajitos į du mėnesiu jeigu miestas nepenėtų tokį halwonų, szmet nekurių ir properties parduos už taxas, ir mes alkani waręgi ir badą kenčiams ir ēsime szaudomi. Mieli darbininkai ir ukėsai, jeigu norite turėti sweikankas rankas ir kijas, ne balsuokite už kompaniją, supraskite kad kompanija ir geriausią žmogų priwers elgtis pagal jos norą.

Isz Newarko, N. J.

25d. Kowo atsiwuwo ciza susirinkimas Szwento Jurgio Draugystės, ant kurio p. Pranis padawē jneszima, idant Draugystē paaukautu porą doliarų ant tautiszkių reikalų, kaip antai ant parengimo lietuwiszkos spaudos dalies ant atsiwasianczios ateinančios metuose Paryžiui wisiwietinė parodos. Kada užmanytojas pawiszkino naudą musz tokio daliwawimo ant parodos, susirinkę, pripažindami teisingumą argumentų, jneszim priēmē ir wienbalsiai nutarē pakelti balių ir wisą juo po pelną nusizsti anam užsimancziam parodos parengimui Komitetui (geriaus isz syk pinigų siųsti į redakciją, arba jeigu Amerikoj susitwers atsakanti komiteta, o jau tas nusizs anam Paryžiui ēsancziam komitetui, kada pinigai bus reikalingi. Red) Neteisingai musz Draugystē apskelbē p. Daugkintis ir Kaunizkis, buk jų rupinasi wien apie tai, kad sanariai atliktų welykinę iszapazintį. Dabar mat pasirodo, kad Newarko Szwento Jurgio Draugystē užsimana ne wien tikėjimais, kais reikalais, bet ne užmirsia apie wietiszkus, tautiszkus, kę geriausiai parodo tas, kad pereitą metą paaukawo 10 dol. ant puros su aukomis szerifo Martino skerdynių, o dabar ant reikių parodos lietuwiszkos spaudos parengia balių. Jeigu wisas draugystės sektų paweiksła musiszks, tai į trumpą laiką galētu me daug gero nuweikti; wargas wienok, kad ne wisos teip supanta.

Isz Lietuvos dirwu.

Kas iszloszē laikrodį?

Laikrodžio traukimas atsiwuwo petnyczioje 31d. Kowo. Traukimo laikas, tapo permayntas todėl kad tą dienią buwo parankiausia, nes fabrikas nedirbo; teipgi kaimynai praszē kad butu traukimas 2 walandą po pietų susirinkomē Parsons'os swetainėj. Tiktai buwo padaryti, parduoti numeriai, parasyti ant maziuko tiketuko, ir sudėti į yardą, isz kurio mažas waikiukas isztraukē wieną numerį ir tas laimėjo laikrodį: numeris buwo "94 C", laimėtojuas prawardē yra W. E. Struns, isz Broad Brook, Conn. Kitiem pirkėjams isztariamē szirdingai aczių už paaukawimą tą centų ant naudos "Tėvynės Myletojų Draugystės".

M. Paltanavyczia,

Isz Pittsburg, Pa.

musz lietuwai wisą mėgsta pirkti pas swetintauzcizius, ypacz pas žydus, nors tie tankiausiai lietuvių prigana. Sztai ir asz turėjau neseniai prawą, kurią praszēs supratu, kad daug geriaus ir pigiaus butų jeigu bucia pirkę pas wientautį, bet supratu tą po laikui. Pirkau asz wirszutinį drabužį, bet kad buwo per platus, dawiau jį wokiecziu dirbti, o tas teip jį pafaisē, kad nesziot negalėjau. Reikėjo kreiptis prie skwajerio, bet tas wokiecziu prisudėjo mano owerkotą wertą \$10 ir dar \$2.75c. kasztų. Jeigu bucia kraipiesi prie lietuwi, žinoma ir pwotiesi nebutu reikėję ir sawo drabužio nebutu nustojes. Tegul szitas ateitiktikas bus pamokinimu kitiems, wisiems perkantiems pas žydus.

Lietuwys.

Isz Montville, N. J.

Lietuwų pas mus ne daugiaus, bet ir terp jų mažai yra skaitanczių gerus laikraszcizius ir knigas. Nežino mat musz broliai, kiek naudos atgabena skaitymas musz raszty, nesupranta jie, kad nusipirkimas knigos arba užeisaszmas laikraszcizo daug mažias kasztuos, negu praleidiant laiką be knigų. Asz ir seniaus nieko ne skaicziau, o dabar nieks manę nuo knigos ir laikraszcizo jau ne atitrauks. Be skaitymo žmogus niekada ne bus ramus, ne turint

kuom užsiminti, liuosose nuo darbo walanduose, atsiranda wisokios blogos mislys wedancziuos nuotiesuos, doriszko kelio. Užpelnyti doliarai kieszienų ne duoda ramiai namieje sēdėti, kol jų saliu ne ne praleidi. Pasigęrs ir asz nesiszalindawau nuo musztynių. Kartais ne apseidawo ir be policijos, kuri sawiszki sutaikydawo wesdama į lokupą, kur patildawo dar atlikę pinigai. Dabar, turėdamas knigų ir laikraszcizų užsimu skaitymu, liuosose nūo blogų mislių ir nuobodumo ir mano kieszienuje doliarai geriaus sutinka, ne reikia jų neszioti į saliu arba policijoj už nakwymų mokėti. Matote broliai, kokią geradęjystę yra skaitymas knigų ir laikraszcizų! Sekkite ir jus tai pacizias takais o patys pamatysite, kad bus daug geriaus: ir pinigai pasiliks kieszienuje, ir pats busite sweikesniais, wisi jus paguodos. Bandykite tikt, broliai, o patys pamatysite, kad ne ant juokis jų kalbiniu prie skaitymo knigų ir gerų laikraszcizų!

Baltaplaukis.

Isz Newarko, N. J.

25d. Kowo atsiwuwo ciza susirinkimas Szwento Jurgio Draugystės, ant kurio p. Pranis padawē jneszima, idant Draugystē paaukautu porą doliarų ant tautiszkių reikalų, kaip antai ant parengimo lietuwiszkos spaudos dalies ant atsiwasianczios ateinančios metuose Paryžiui wisiwietinė parodos. Kada užmanytojas pawiszkino naudą musz tokio daliwawimo ant parodos, susirinkę, pripažindami teisingumą argumentų, jneszim priēmē ir wienbalsiai nutarē pakelti balių ir wisą juo po pelną nusizsti anam užsimancziam parodos parengimui Komitetui (geriaus isz syk pinigų siųsti į redakciją, arba jeigu Amerikoj susitwers atsakanti komiteta, o jau tas nusizs anam Paryžiui ēsancziam komitetui, kada pinigai bus reikalingi. Red) Neteisingai musz Draugystē apskelbē p. Daugkintis ir Kaunizkis, buk jų rupinasi wien apie tai, kad sanariai atliktų welykinę iszapazintį. Dabar mat pasirodo, kad Newarko Szwento Jurgio Draugystē užsimana ne wien tikėjimais, kais reikalais, bet ne užmirsia apie wietiszkus, tautiszkus, kę geriausiai parodo tas, kad pereitą metą paaukawo 10 dol. ant puros su aukomis szerifo Martino skerdynių, o dabar ant reikių parodos lietuwiszkos spaudos parengia balių. Jeigu wisas draugystės sektų paweiksła musiszks, tai į trumpą laiką galētu me daug gero nuweikti; wargas wienok, kad ne wisos teip supanta.

Sanarys.

Reikia užsirasztyti lietuwisal.

"Vienybē", Nr. 12, kalbina, kad per szų metų skaitymą Sawienytų Wieszpatyszczii gywentojų lietuwai nesidrowētų lietuwiis užsirasztyti, nes tasyk ne tikt mes pats žinoms, kiek mus Amerikoj yra, bet ir amerikoni, pažinę musz skaitilių ne drys už nieką mus laikyti. Suraszē buwasio 1889 m. gywentojų suskaiyto lietuwai wisai neparodyti, kadaangi jie tapo užrasztyti arba už lenkus, arba už maskolius. Laikę užperęitų pereręitų metų parengtą mokslainių užweizdos suskaiyto Chicago gywentojų, lietuwiams pirmą kartą paskyrē wietą kaipo atskirai tautai, tikt ir isz to musz broliai nemokėjo pasinaudoti: užpererituose metuose, kada terp renkanczių žiniuos surasztytoju buwo, rodosi, du lietuwai, rado Chicago su wirszum 2000 lietuwių, pererituose gi metuose, kada lietuwių surasztytoju ne buwo, rado jau tikt apie 1500; nors wisi žinome, kad Chicago yra apie 15000 lietuwių. Neumirazkite todėl lietuwai per ateinančių wisų Susziwenty Wieszpatyszczii gywentojų suskaiyto užsirasztyti lietuwiis, kadaangi teip, kaip dabar užsiraszote, slēpdami sawo tautiszkaus, skriaudiate ne wien sawo tautą, bet žeminate moksliszkaus wertę surinkty statistiszki knigų, kurios, kad turėtų tikrą wertę, neatbutinai turi but teisingos. Rode apie musz laikraszcizų raginimus žino tikt mažai lietuwių dalēl, kadaangi nē deszimta jų

dalis laikraszcizų ne skaito; taigi tegul todėl tokiuos pamokina kiti, tegul ir neskaitancziuos, kaip galima, prikalbēs lietuwiis užsirasztyti. Rode prikalbėjimios nepaklausa sulenkę lietuwai, bet nors kaslink tikrų lietuwių teisingos turēime žinias. Galėtų tą pawiszkinti musz žmonėms ir kunigai bažnycziose.

Kam tas pawydejimas?

Užtenka pakelti musz laikraszciziuos kokį nors kad ir swarbiausiu klausymą, o tuojuas it yla isz maizso iszlenda pawydejimas terp sawęs nesikencziancių musz partijų, kas stabdo ir geriausius, naudingiausius tautiszkus užmanyimus, nedaleidžia nuweikti nē jokių tautiszkių darbų sujungtoms wisų pajiegoms. Sztai dabar "Vienybē" apgarsino rinkimau aukų (tą priwalo daryti wisi lietuwiszki laikraszcizai) ant parengimo lietuwiszkos spaudos dalies Paryžiui. Ko rodosi daugiaus reikia kitiems laikraszciziams, kaip sekti toms pacizioms pėdoms ir teipogi pagarsinti rinkimau aukų nuo sawo skaitytojų! Kur tau! Ir ciza mes neužmirsztame sunaudoti asabiszkus nesutikimus ir nesikentimus, nepaisydami, kad tas turi užkenti tikrai naudingam užmanyimui. Sztai ką apie "Vienybēs" raginimą prie aukų raszto organas musz "Susziwienijimo", "Tėvynės".

"Vienybē" jau apsigarsino rinkimau aukas ant to dalyko, ko negalima nupeikti—wienok tame reiktų atsakantesni negu szirdienės "Vienybēs" užweizda. Paremmui Zuericho lietuwių užmanyimo turėtų buti įtaisytas tam tikras komitetas susidedantis isz įtekmingiausiu lietuwių Amerikoj, pakol gi tas neįwyks, aukos gali but siuncziamos tiktai pas "Susziwienijimo kasierių".

Argi raszėjus to straipsnio nemato, kad mesdamas szitą perseręjimą priesz "Vienybē", sēja nepasitikėjimą ir stabdo winkimą aukų ant teip swarbaus mierio kaip parengimas lietuwiszkos spaudos parodos Paryžiui? Jeigu užmanyimas nenusisok, jak lietuwiszka wisiuomenē turēs tiesų užtai terp kitko kaltinti "Susziwienijimą, kurio wardu ir kurio organas raszėjas apkaltinimus ir perseręjimus talpina. Jeigu "Vienybē" neisziykima, tai reikia parodyti faktus, kurie apkaltinimą paremtų, jeigu gi faktų nėra, tai ir perseręjimai nereikalingi, bet tiesiog wodngi, kadaugi jie stabdys aukų rinkimą, pakels tikt nereikalingai nepasitikėjimą. Kas raszėjui dawē tiesą statyti "Susziwienijimą" kaipo wienautinę įrdnę wertę užsitikėjimo, ypacz kada dar nieks neužmirszo atsitikimo su buwusiu kasieriū? Nieks nepraszto ir ne turi tiesos reikalauti, idant "Susziwienijimas" įintų atsakymą už aukas ne pas jį sudėtas, bet teipogi nieks ne pripačys jam tiesos monopolizuoti rinkimau aukų ir statyti sawę kaipo: wienautinę įtaisą wertę užsitikėjimu. Tegul "Susziwienijimas" renka aukas ir atsako už tas, kurios bus jo kasieriū atsiųstos, bet jis ne turi tiesos drausiti tą patį daryti kitiems, kurie iki sziol nepasirodē faktiszki ne wertais užsitikėjimo; monopolizawimas tikt gali sumažinti aukas. Kaip raszėjus "Tėvynės" sēja nepasitikėjimą priesz "Vienybē", teip jau ne truks nepasitikinczių "Susziwienijimui", reikalaui didesnio pasitikėjimo negu paweiksłan iszeinant darbai lietuwiszki laikraszcizai jak jis ne turi tiesos.

Pritariame mes, kad reikia suzwerti atsakanti komitetą isz isztikimiausiu lietuwių, kuris galēs priiminėti aukas ir jas galutinai nusizsti anam komitetui užsimancziam parodos rengimu, bet kol tokio komiteto ne turime, tegul aukas renka wisi musz laikraszcizai. Kada ateis laikas, je nusiųs surinktus pinigų, kur reikēs (kad tikt prie rinkimo sanarių komiteto musz partijos nebandyti monopolizawimo, kaip dabar bando, dariti su anky rinkimu). Tuom tarpu mes pats nežinome dar, kas tweria anų Zuericho komitetą, todėl aukautojai tegul tuom tarpu deda aukas į laikraszcizų redakcijas, arba ir pas "Susziwienijimo" kasierių, kur

kam parankiaus. Sawo laike, susipažisime su anuom Europos junuomenės komitetu ir kada jis pareikalaws, pinigai bus jam nusizsti.

Isz wisur.

Į Mieste Manheime, Wokietijoje, sudegē trioba, kurioje tilpo paukszcizų paroda, draugē sudėgē ir 2000 wisokių weislių paukszcizų.

Į Už gydymą laikē paskutines ligos, popiežius apdowanojo gėdžius jį daktarą Mazzoni dawē jam aukšinį žiedą su diemantais ir padekawonę ant raszto.

Į Sziaurinėj Afrikoj, prancuziszkoj waldyboj Tunis, iszlėkē į padangės dynamito dirbtuwę. Prie to žmonės tapo ant wietos užmūsti, suzeistų gi pasirodē daug.

Į Per pirmutinius 3 mėnesius szii metų Wokietijoj 129 žmogystos tapo sudų nubaustos už įžeidimą ciecoriaus garbes. Wisi jie nuspręsti ant 38 metų kalejmo.

Į Twirtynėj Huy, Belgijoj, eksplozawo bomba, kurios szakių du kareiwai likosi užmūsti, wienas gi oficerias ir wienas kareiwis sunkiai suzeiti. Daug aplinkinių namų tapo pagadytų.

Į Mieste Kiel, Prusuose, terp iszlipusiu nuo kariszkių laiwų jurininkų ir ciwilių užgimē kruwinos musztynės; ant jų apstabdimo reikėjo szakti czielę peksziininkų regimentą. Yra diktai suzeistų žmonių isz abiejų pusiu.

Į Aplinkinėse miesto Tampico, Meksike, siauczia smarkus gyrių gaisrai, kurie su neiszpasakytu greitumu artinasi prie miesto. Kadangi ne įstengia ugnies užgesinti ir jį isz wisų pusiu apsiautē miestą, tai gywentojai nē gali nē iszbegti.

Į Ryme tapo atidaryti parlamento susirinkimai. Ant galerijų susirinko daug swezių, kaip antai swetimų krasztų ambasadorių ir kunigaiszczių. Norejo ateiti ir popiežiaus stata sekretorius, kardinolas Rampola, bet jo parlamentą nē leido.

Į Anglijos, Szkotijos ir Airijos pakrantesē siautē smarkios wetros, kurios nomažai žwejų laiweilių paskandino. Į Penzanoe nesugrįžo 14 žwejų botų. Airijos pakrantesē

žies ir kitų medegų jame esančių apskaito ant daugelių milijonų rublių.

Į Gruzijas, kunigaikštis Eristavi padovanojo savo dvarą Odzisi, netoli Tifliso, ant Kaukazo, turintį 900 desiatinų geros išdirbtos žemės ant parengimo žemdarbystės mokslainės. Mes tokių geradėjų neturime, kadangi mūsų tėvynės dvarponiai yra lenkai, arba lietuviski renegetai, kuriems nerupi reikalai ir vargai lietuviai.

Į Paryžiaus pacztu užveida darė bandavonę su naujai išrastu ten garsiai kalbančiu telefonu. Naujas telefonas kalba garsiau ir aiškiau negu kalbėtų žmogus tame jau kambaryje. Susideda iš sujungtų drangų telefoninių mikrofono (prietaiso padidinti balsą). Ant kalbėjimo ir telefono nereikia prie jo artintis, galima kalbėti ir nuo toliaus.

Ant Krimo, pietinėje Maskvilijoje, netoli pagarsėjusios gintuvės, Nesetopoliaus atkase uždumtą senovės miestą, kur randa marmulines, iš terrakotos ir iš kitokių medegų statuos, visokius naminius rakandus ir tt. ant 300m. pirm Kristaus gimimą gyventojų wartojamus. Miestas tasai buvo grekonų uždėtas, paskui pateko rymionims. Dabar ant tos vietos stovi stačiatikiškas klostoris.

Į Sausi vėjai, koki per ilgą laiką siautė Alpių kalnuose, pagimdė diktai mažesnių ir didesnių gaisrų. Kantone Wallis su visais išdegė du kaimai ir tai teip, kad neizliko nė viena trioba: Atbenried, kur sudėgė 50 galvijų ir 300 žmonių neteko pastogės ir Agaren, kur sudėgė 90 namų ir teipogi ne mažai naminių galvijų. Wisame paskutiniam kaimui išliko tik maža kopytelė ir wieni namai.

Į Paryžių yra pagarsintas konkursas moteriškos grožybės, kurį galį stoti lygiai turtingos, kaip ir neturtingos moterys viso swieto. Gražiausia moteriškė gaus už savo gražumą \$5000, toliaus eina dvanos \$2000, \$1000 ir 7 mažesnės. Sudžios, kuriems pavestas nusprendimas susideda iš teptorių, skulptorių, žymenų prancuzijos rasėjų. Tame konkurse gali dalyvauti moterys ir merginos visokių tautų.

Ant neseniai Amerikos užimtų Havai salų, 26 d. Kovo užgimė baisios musytynės tarp japoniskų ir chiniskų darbininkų dirbančių draugė ant Kohan plantacijos. Japoniečiai kaip ginklą wartoję lazdas prikalinetas asztrionis ir ilgoms winims, peilius ir kirvius. Trys chiniečiai likosi ant vietos užmušti, 12 sunkiai sužeisti ir apie 40 yra lengviau sužeisti. Ant apstabdymo musytynių iš Honolulu atsiuntė ginkluotus policistus.

Į Berlyne, ant 1,800,000 gyventojų pereiną metą buvo 23,850 karčemų ir kitokių įtaisų pardavinėjančių swaigiančius gėrymus, tarp jų buvo 3,240 degtinės pardavinėjančių, 286 vyno pardavinėjančių, 8,055 alaus pardavinėjančių, likusios gi įtaisos yra tai hoteliai, kawos pardavinėjančios (tę mieste yra 892) ir tt., kur teipogi pardavinėja swaigiančius gėrymus. Taigi ant Berlyne išpuola wiens swaigiančių gėrymų pardavinėjančių ant 130 gyventojų.

Į Paryžių atsiuovio terptautiskas kongresas ant apkalbėjimo kaip apstabyti besiplatinančias puldancias visokias tautas girtuoklystes. Ant minėto kongreso buvo uprasztyta ir Amerika. Susirinko ant jo iš visų krasztų daktarai, kitoki mokslinčiai ir wi si kam tik rupi isnaikinimas pasi-baisėtina besiplatinančio gėrymų swaigiančių gėrymų, kas nupuldo tautas. Ne kas, kaip girtuoklystės baigia naikinti gyvenančius ant Swienytų Wiesz-patsyzszių plotų indijonius. Ne kas kaip maskolių girtuokliawis lengwina carams despotiską waldymą Maskolijoj!

Į Mieste Mainz wienas tapicirius, iš wien su sawo tėwais lai-

kė loterijos liosą, ant kurio puolė 25000 markių. Jaunus sunus nuo tėwų tuojaus pareikalawo sawo laimikio pusės. Gawęs pinigus, apsiwėdė su jauna wokieite, bet tojė matomai tekejo tikt dėl pinigų, kadangi praėjus wienai sawaitėi, turėdama wyro daleidimą, atėmė iš užėdėjimo kasos 9000 markių dar likusių nuo laimėty ant loterijos ir iszadumė nuo besidžiaugiančio isz pinigų ir gražios paczios wyro. Pas įj paraszė kortelę, kad su pi-nigais keliauja į Ameriką, kur tikisi geresnę rasti laimę negu tėwneij.

Į Berlyne atsiuovio susiwaizawimas delegatų wisų Wokietijos universitetų. Susirinkę nutarė iszplatinti teip universitetų kursas, idant dalį jų galetu klausyti ne matrikuluoti studentai, bet ir dirbančios luomos. To kiū būdą rengiasi Wokietijoj prie wisų 25 universitetų parengti kursas augzsteningų mokslų dėl darbininkų. Jeigu mes norėtume lietuwiams ne jau augzsteningų mokslų, bet nors elementariskų gumtos mokslų kursas parengti, skambėtų keiksmai nuo daugumo mūsų bažnyčių sakyniczių. Na, o mes klausėme, kodėl teip žemai mes stowime!

Į Atkako dabar į pietinę Ameriką su belguska komisija iszsiasta ant tirinėjimų į pietinius polariskius krasztus laiwais „Belgica“. Laiwas tas prisigriebė iki 72° pietinės geografiskos platumos, taigi lieka iki pietiniam poliui 18° arba netoli 2000 kilometrų. Rado ant kelio naujus sausžemius ir wandenis teipogi daug wulkanų, apie kuriuos iki sziol nieks negirdėjo. Laikė ty kelionij pasimrė 2 mokslinčiai. Rugėjo mėnesį priszalo laiwais ir negalima buwo keliauti, szaltis buwo 43° pagal Reaumuro termometrą, nuo kurio mokslinčiai daug turėjo nukęsti. Laiwas „Belgica“ ant susidrinimo mokslinčių iszbus porą sanwaizawio uostoj Panta Arenos, o paskui wėl keliaus į nežinonus pietinius ledinius krasztus ant tolesnių tirinėjimų.

Į Terp gyventojų Amerikos paweržtos nuo Ispanijos salos Porto Rico baises badas: salos wi duriuose szimtai tukstanczių žmonių (ant 900,000 wisos salos gyventojų) neturi ne mėsos, ne duonos, taigi kenčia dabar tokį wargą, kokio niekadus prie Ispanijos waldžios nematė. Kawos, cukraus ir tabako plantacijos apileistos, kadangi nėra kur parduoti produktų, amerikoni uždėjo mautas ant Porto Rico produktų, prie Ispanijos gi waldymo to nebuwo. Portuose swarą kawos parduoda po 7c. o priwėzimas tiek jau kasztuoja. Amerikoni bijosi, kad dėl bado gyventojai ne pasi-keltų; jenerolas Stone keliančia dabar į Washingtoną prasztyta gėrybes baduojantiems naujai Amerikos waldybų gyventojams. Ne geriausiais mat ciwilizatoriais pasirodė amerikoni naujose sawo kolonijose.

Į Prie naujų Hebridų salų suėmė prancuziską laiwą „Despon-tes“, ant kurio rado 30 paweržtų nuo aplinkinių salų jaunų merginų. Isz tirinėjimų pasirodė, kad teip daro ne wien tasai prancuziskas laiwais, yra gaudanczių cziabuwit merginas lygiai angliskų, net amerikoniszkų. Australijos waldžios tirinėja toliaus tą dalyką ir suseka wis daugiaus žinių parodanczių kad ciwilizuoti europiečiai ne ciwilizuotiems parodo tankiaus bjaurias negu geras ciwilizacijos pusės. Teip daro ne tikt ant Naujų Hebridų salų, bet wisur kur tikt apwawdo ne ciwilizuotus krasztus; naikina gerus ne ciwilizuotų tautų papročius, užkrečia demoracija. Argi žingeidu, jeigu platinant teip ciwilizaciją cziabuwiai susidurę su ciwilizuotais europieciais, smarkiai nyksta, mažinasi.

Į Pradėjus maskolizskam randai naikinti liuosybę Finlandijoj, praėjus ten pritaikineti maskolizską rėdą finlandiečiai pulkais kraustosi isz maskolių spaudžiamos sawo tėwynės į kitus krasztus, gawenti atkako jau ir į Berly-

nę. Iszskrauszczius wienok finlandiesziams, jų wieta užims maskolizskos blakės, pasilikę tėwneij per iszeiwystę taps apsilpnęti. Mums radosi, kad ant priwertimo Peterburgo smirdėlių ne iszeiwystės prispaustų gawaiwų reikia, bet jų wienybės. Maskolizoj ne tikt ne maskolizski gawilai yra persekiojami ir myniojami bjaurių carų ir jų tarnų, bet ir didesni, taigi geresnėji maskoliz dalis. Jeigu tikt wi si tie prispaustieji, persekiojami syki sueti su iszspiratim į wienybę, carams ir jo tarnams atseitu eiti nors kiauilių ganyti kur nors į swietimus krasztus.

Į Angliskas laikrasztis „Times“ pranesza apie smarkius sztraikus ir darbininkų musytines fabrikuose Maskolijos apskricziuose. Į maisztų apimtus krasztus iszsiuntė kariuonę, suareztawo wisokiuose krasztuose tukstanczius žmonių. Kadangi laikraszcziams uždrausta apie tai ką nors rasyti, tai žinoma, ne pusės teisybės negali žinoti Peterburgo waldžios. Miestuose ir fabrikuose mēto tukstanczius socijalistiskų proklamacijų. Maisztus tuos, kaip spėja, palaiko užrubežni socijalistų organizacijos. Caro Mikalojaus ir jo netikusių urėdinkų pradėjo jau drebėti pakinkiai, kad neuzgintų Maskolijoj rewoliuciją, kuri, žinoma sunaikintu carų įtekme swieto politikoj. Maisztai tie yra tai waisiai deteisingo waldymo Maskolijos carų, ne tikt Mikalojaus, bet ir priesz jį waldžiusių despotų. Už kaltės tėwų mat ateina užmokėnis waikams. Nuo widarins rewolucijos spaudžiamų despotizszių waldžijų gyventojų neiszeigbės Maskolijos caro užmanytas sandaros kongresas.

Į Kaime Machnowka, Charkono grub., koksi elgeta pradėjo pranaszauti, kad szį metą, 18 d. Wasario bus swieto pabaiga, kadangi tą dieną užėis szalczių 100° žemiaus zero, kurie iszai-kinę wisokią gywybę ant žemės. Persigandę gyventojai bėgo pas popę pagelbos įsiekoti, bet tasai wieton gero pamokinimo, dar labiaus žmonis iszspadino į patwirtindamas elgetos pranaszawimą cerkwę per pamokslą. Jeigu pirma daug buwo tikinczių, kad Diewas isznaikys gywybę ant žemės užleisdamas neispaizakytą szaltį, tai po pamokslui popo jau patikėjo ne tikt to kaimo, bet ir wi aplinkiniai gyventojai, kad 18 d. Wasario ateis jiems ir wisiems gywuliams suszalti nuo neispaizakyto Diewo ant nubaudimo žmonių atsiusto szalczių; labai mažai buwo tikinczių, kad jeigu ir užstos tie szalczių, tai jie gal nueiti kitu krasztu neuzgriebdami kaimo Machnowkos, bet ir tą wiltį sznaikino popas patardamas, kad ta wieta nebus aplenkta, liepė wisiems gywuliams 18 d. Wasario neiszeiti isz namų, pasirūpinti kuro ir laukti Diewo bausmės, o per jo maldas galės nors škeiti žmonės iszalkiti. Žinoma už maldas reikiėjo užmokėti, ir juo katras užmokėjo daugiaus, popas daugiaus maldų žadėjo kalbėti, tokie didesni wiltį isz likimo galėjo turėti negu tie, kurie neturėdami nieko, popui mokėti negalėjo. 17 d. Wasario wis apsiirėngė į geriausius drabužius, prisigabeno malkų, užkasmė plysius butų ir laukė ateinančio szalczių. Isz ryto diena buwo grafi, szalczių buwo tik 3°, o ant wakara dar labiaus atszalo; tikt ant rytojaus žmonės atsigriebė. Popas apreiszkė, kad dėl jo maldų Diewas tą neispaizakytą szaltį nusiuntė į kitus mus žemės krasztus bausiti netikėlius nestaciatičius, kurie negarbina caro ir popų. Mums radosi, nereikia keliauti į Maskoliją tokių dwasizskų wadowų įsiekoti kadangi ir tarp mūsų kunigų atrasime tokius, kurie dėl sawo asabizkos naudos nesidrowi per pamokslus bažnyčiose žmonis kwailinti.

NAUJI ISZRADIMAI.

Į Odesoj daro bandawonę su nauju, iszrastu maskoliaus Popoliwo telegrafawino budu, prie kurio teipogi nereikia wietų jungti dratais, bet galima telegrafuoti per orą.

Į Paryžių Dras Bra surado bakterijas gimdancias dabar iszgydomą ligą wėdį. Dras Bra tikisi neužligio padirbti atsakan-tį serum, kuriai, kurtis, ligos niams, iszgydys juos nuo wėdio.

Į Profesorius szteto universite-to mieste Madison, Mich. Hobbs senuose žemės sluogzniuose surado naują mineralą, kurį praminė Goldschmidtis, ant garbės garsaus woksizko mokslinčiaus Goldschmidtis isz Heidelbergo. Naujas mineralas kaip garsina prof. Hobbs, užima widurį tarp aukso ir sidabro.

Į Bruxellij, Belgijos sostapi-lej, darė bandawonę su naujai iszrastu telefonu, prie kurio ne reikia wisai jungti dratais wietų su kurioms norime susikalbėti. Bandawonės buwo pasekmings: tarp dwiejų wietų ant kelių mylių wieną nuo kitos kalbą galima buwo girdėti aiškiaus negu per telefoną sujungtą dratų. Tasai telefonas parentas ant to paties pamato kaip ir Marconio telegrafas be drato.

Į Dras Gobbey isz Kansas isz-rado naują lakiojimo prietaisą. Kaip pajega waranti maszinias prietaisos pritaikinta czią gzo liną; prietaisa ta neturi baliono, bet wien szuipelės, kurias krutys maszinios waromos su gzo linu. Pagal iszradėjo apszaitymą, kru-tiant szuipelės su greitumu 420 apsisukimų per minutą, tasai naujas orlaiwys galės pakelti apie 7000 swirų sunkenybės. Ar wisos wilty ir apskaitymai iszsi-pildys prie bandawonių—tą neuž-ilgio iszgersime.

Į Szweicarijoj, mieste Zueriche daro dabar bandawonę su pritaikimu pawerstoj skystą oro prie warymo sztriktarių wieton elektrikos ir kitokios pajegos. Jeigu bandawonės bus teip pasekmings, kaip tiki, tai miestas pritaikys skystą orą prie karų warymo, o to liaus, žinoma, bandys tą pajiegą sunaudoti ant geležinkel-ių ir dirbtuwės prie maszių warymo. Skystas oras yra pigesnis už kitas maszių warimui pajiegas. Jeigu tikt jis duosis dabar jau gerai pritaikyti, tai nėra abejonės, kad jeigu ne tuojaus, tai bent wėliaus iszstums tuojaus, isz fabrikų, geležinkelų, garliawų ir tt. garų ir elektrikų.

Į Daktarai Paryžiaus Pasteuro instituto, užsiėmanti tirinėjimų wisokių pawojingų linpanczių li-gų iszrado serum arba waistą, kuris iskepytas didžiausiais gir-tuokliams, gydo juos nuo palinki-mo prie gerymo swaigianczių gerimų; girtuoklis kuriam bus į-cirkazta po oda to naujai iszras-to serum ne tikt, nejaucia dau-giaus traukimo prie swaigianczių gerimų, bet teip jų nekenczia kad negali gerti. Jeigu wisai tei-syšk, ką apie tą naują waistą raszo laikraszeziuose, tai isz tikro Pary-žiaus Pasteno instituto daktarus galima bus laikyti už didžiausius žmonių geradėjus; patarnaus jie gal ir mūsų lietuwiszkims girtuokliams. Tsyk mes galėsi-me pasekmingai darbuotiesi ant pakėlimo mūsų tautos, kada tarp lietawių isznyks girtuokliawimai.

Į Preparatorys Paryžiaus Po-licechniskos moksłainės Jaubert iszrado budį kaip pataisyti page-dusją orą uždarytuose ruimuose be jokio prawėdinimo, atidarymo langų arba durų. Jaubert persi-tektrino, kad mūsų ore nuosimtis azoto wisada yra tas pats taigi 79%, madinasi tikt nuosimtis oxygene, kurį wisoki gywuoliai, kaip antai žwėrys, net augmenys sunaudoja bekwėpuojati. Sumadė-jus nuosimczio oxygono oras teip pagedo, kad jame žmogus be pawojaus negali iszbuti per ilgę-nį laiką. Janbert todėl iszrado atsakančią medegą, kuri igab-bera ir wieta su pageduotu oru, tuojaus jam sugrąžina tiek oxy-gene, kiek jo pras turi turėti. Isz-ko yra ta medegą, tą tuom tarpu iszradėjas laiko paslaptį: kadangi ji nori sawo tėwynės pawėsti reikaluose atsigynimo, ant atnau-jinimo oro pawandeniuose karis-kuose liawuose ir norams. Ant priskykmo liawynės ministerijos su Jauberto iszradimu darė ban-dawonę ir jos buwo pasekmings-gėnės negu galėjo laukti, 4 swirų medegos užtenka ant to, kad suaugęs žmogus galėtų liuosai kwėpuoti hermetiskai uždarytoj wietoj po wandeniu per 24 walandas.

Lietuvių Prateviai

MAZOJOJE AZIJOJE.

nuo senovės iki jie pateko po valdžią Persu.

Parasze Lietuvos Myletojas.

(Tas.)

Joniskiai ir Ajoliskiai, persigande, emė rengtiesi ant gynimosi. Lydų karalius regis buwo jų fortifikacijos iszgraudinęs — nės dabar jie griebėsi pilti pylimus, ir įpatin-gai Phokajėnai ant to sunaudoję dawaną, gautą nuo Arganthonio, Iberu karaliaus Tartesse. Apart to, nuo visų jie nusiuntė paslus į Spartą prasztyti pagelbos, tuomi labiaus, kad Spartėnai buwo iszrenge armiją dėl pagelbos Kroizo. Paslai nukako į Spar-tą, kur Phokajėnas Pythermos, per kitus už kalbėtoją aprinktas, apsiirėngs su purpuro drapaną, idant patraukti didesnią aktyumą, aiskino reikalingumą pagelbos priesz greisintį pawojų. Lakedaimonieciai atsisakė; taciaus jie pasiuntė į Phokają tulus žwalgus dėl isztirimo dalykų stowio — kurie, gal pakalbinti Phokajėnų, pasiuntė Lakriną, wieną isz savo tarpo, pas pergalėtoją į Sar-des, perserėdami, kad jis rankos nepakeltu nės priesz jokį miestą Hellėnų, nės Lakedai-monieciai nepavelinsi. „Kas yra tie Lakedaimonieciai?“ klausė Kyras artymais stowinczių Graikų: „kiek jų yra, kad jie dris-ta siusti man tokią ziniją?“ Gawė atsakymą, kad Lakedaimonieciai turį miestą ir kermo-sių laiką Spartoje, Kyras tarė: „Asz dar niekadus neprisibijojau žmonių kaip kad szie-tie, kurie, pasidare rinką widuryje savo miesto, susireka, idant apgaudinėti ir plusti wieni kitus. Jeigu asz pagyvensiu, jie turės gana klapatų namie dėl apsznekėjimo, apart Joniskų“. Mat pirkti ir pardavinėti Persams rodėsi paniekintinu užsiėmimu, ir Kyro kalba buwo asztriu iszmetinėjimu dėl visų Graikų už jų papročius“.

Szitas pagrasinimas Lakrino, lėidimas neprieteliaus gan greit, o ne pagloba dėl būdingųjų, buwo viskas, ką Joniskiai Graikai laimėjo nuo Spartos. Jie turėjo patys gintiesi, kaip įgalėdami; wienok Kyras imai isz-kako isz Sardzių dėl karionių rytuos; palik-damas Persą Tabalių su garuoniu citadellėje, o pavesdamas turtus ir lobius užbrobtus, su valdžia ant Lydų, Pakcziui, Lydai isz gi-mimo. Kadangi Kyras wėžsi Kroizą su savi-mi, galbut jis tikėjosi, kad wienais jam pa-siliks tie Lydai, kuriuos patremtas monarcha rekomendawojo. Wienok jis dar nebuwo nu-kakęs į savo sostapylę, kaip atėjo žinia, juog Paktyas pakėlė maisztą, apgnknuolines Lyd-us, ir panaudojo paliktus jam turtus dėl pasamdymo szwiezių kareivių. Iszgirdes tai, Kyras kreipėsi į Kroizą (anot Herodoto) la-bai apkaltdindamas Lydus, ir net iszszitare, kad reikalas busz Lydus parduoti, vergys-tą. Kroizas, prisibijodamas tokio likimo dėl savo žmonių, kaltino wieną Paktij ir sakė, jis wienas užsiėmęs koronę: wienok drauge jis patarė Kyrai atimti ginklus nuo Lydų, ir po nevale apvilkti juos subobinancziomis dra-pomis ir pakurstyti jų prieprotį prie loszos ant kanklių ir prie prekybos. „Toki keliu — Kroizas sakė — veikiai juos iszwysi pas-tojant moterimis aznot vyrų“. Sakė tą mislį priėmęs Kyras, o iszpildęs jo generolas Maza-rės. Szitas planas, apmislęs dėl patykinimo Lydų pobudžio, matomai yra hypotėza, pri-minta per tulus wienagydznieczius Herodoto, del iszaiszkimino skirtumo tarp Lydų, kuriuos matė seniaus gyvenę, po dwiejų ar trijų gent-karčių vergystos; nės Lydai buwo neatstowi-mais raiteliais laiknuose, kada Kroizas wiesz-patawo nuo Halio upės iki Aigajų marės.

Grįžkiame dabar prie Pakczių. Pradėjęs maisztą, jis nukako į pajurį, ir panaudojo turtus Sardzių dėl pasamdymo Graikiskų samdininkų, su kuriais jis apgulė kaly mie-raujanti Tabalių. Taciaus Paktyas neturėjo gana dragos dėl teip pawojingo užnamymo; nės kaip tiktai iszgirdo Mėdų generolą Maza-rį priariantant su armija, siustą Kyro priesz jį, jis atleido savo armiją ir patė bėgo į Ky-mę, įsiekodamas globos. Tad umai atėjo kersztantjantis reikalawimas nuo Mazario, kad Paktyas taptu iszduotas, kas Kymėnams labai buwo ne po szirdžia. Atiduoti tą kurs mel-dė globos, ant prazuties, nesutiko su Graikų jausmais. Jie pasiuntė paslus klansdamiesi rodos pas Apolloną Branchiduose netoli Mi-lėto, ir gawo atsakymą, kad turį Paktij isz-duoti. Wienok toks iszdawimas pasirodė teip esąs begarbin, jog Aristodikos ir tuli Ky-mės ukėslai paslus apszaukė esant melagiais, ir reikalawo, kad isztikima pasiuntintystė ke-liantu klausiesi rodos dievo. Aristodikos pats, su antra pasiuntintysta, praneszė ne-smagumą orakului, ir gawo tą patį atsakymą: todėl Aristodikos emėsi naikinti paukszczių lizdus aplink dievnamį. Balsas isz vidaus orakulizsko kambario umai jį parpėjo — „Tu, bediawiskas žmogau, kaip tu drasinie-si tai daryti? Argi tu nori pagriebti nuo dievo namų tuos, kurie jo globos troksta?“ Nenusiėgandęs pagriaudenimo, Aristodikos atsiliepė: „Pone, teip tu pats gelbsti tiems, kurie tavo globos meldžia, o reikalauji, kad Kymėnai Paktij iszduotu!“ Teip, asz tai lie-piu — atsiliepė diewas —, idant: piktadarystė atneszu jums prazūtį greicziaus, idant jus ateitėje neateitumėtė klausiesi orakulo apie iszdawimą įsiekiančių paglobos“.

Mitrumas Aristodiko tokiu budu į nieką pawertė orakulo atsakymą, ir paliko Kymė-nus jų pradinėje nežinėje, ką reikėtu veikti.

Nedrijdami nės iszduoti Paktij nės jį apginti priesz apgulimo armiją, jie iszsiuntė aną į Mitylėnė, kur paslai Mazario wėl reikalawo ano iszdawimo, siulydami didelę mokesstį, teip jog Kymėnai gawo baime, ir dėlto Paktij nusiuntė į Chios, kur jis globos įsiekijo dievnamyje Athėnės Polinchos“. Bet czią teipgi persekiojotai atsirado ir prikalbino Chidjeczzius, kad aną isztraukti isz dievnamio ir iszduoti Persams, prisilydanti teritoriją Atarneo“ kaipio mokesstį.... Teip Paktyas ta-po pagautas ir nusiėstas kaipio suiminy pas Kyra, kurs buwo liepes jį butinai gyw-pauti. Taigi rodosi, jog teritorija Atar-neo, tapo begarbin budu įgyta per Chiojeczzius, nės joks ukėslas newartojo waisių tos szalies dėl aukų“.

Potam Mazarės traukė dėl užwajavojimo Graikų platumoje Majandro ir distrikto Magnėzijos prie Majandro (sziaidien Inekba-zar); bet anam pasimirus, tą uždute pabaigė Harpagos. Užpultieji miestai wienas po kitam gynėsi, bet weltuio. Persai wyjo ap-gynėjus į miesto widusienį, ir pylė pylimus, teip kad argalėjo miestus waru žinti ar priver-tė pasidnoti. Wiens miestai tapo paimti, wienas po kitam. Matomai salygos padonystos tu-rėjo buti sunkesnės, negu buwo uždėtos per Kroizą, už tai kad miestai buwo gelbėję Pak-cziui. Gyventojai Priėnės tapo par-duoti į vergystą; juos pirmiausiai antpuolė Mazarės, ir galbut jie buwo labiaus gelbėję Paktij, užpoulant ant Sardzių“.

Terp nelaimingų miestų užsiėmlo pami-nėjimą — Teos, gimtinė Anakreono ir isto-riko Hekatajo, (sziaidien Sighajik.), ir Pho-kaja. Ukėslai Teos, kaip tik pylimai aplink jų sienas padarė apsigynimą negaliniu, tu-jau sėdo ant laivų ir iszkeliauo — wieni į Thakriją, kur jie įsteigė Abderą, kiti — į Kimerių Bosphorą, kur jie įsteigė Phanago-riją: wienok dalis jų turėjo apsilikti namie ir pasiduoti ant padonystos, kadangi wėliaus miestas buwo užgyventas per Hellėnus“.

Likimas Phokajos buwo panėszus į liki-mą Teos. Phokajėnai buwo jau seniaus isz-tyrę Adrijos marę, teipgi atliko keliones Terpzinėnėje marėje iki Tartesso (szalis ap-link Cadiz), kur karalius Arganthonios kwietė juos atsikraustyti, siulydamas jiems wietą, kokią nori, dėl užgywenimo. Phoka-jėnams atsisakius, ans dawanoj jiems dawa-ną dėl užlėgimo kasztų, įtaisant fortifika-cijas aplink savo miestą“. Šienos miesto, su-darytos su ano pagelba, buwo didelės ir ge-ros. Wienok Harpagos supylė savo pylimus, siulydamas jiems įlaidžias salygas pasidawi-mo. Phokajėnai, iki jie apsprę tą dalyką, reikalawo, kad Harpagos ant wienos dienos praszalintu sų sawo waisku nuo miesto. Nors Harpagos ant to sutiko, wienok jis sakėsi matas, ką tai ženklina. Tuomi tarpu Phoka-jėnai nutarė bėgti nuo vergystos, ir sukrovė į laivus moteris bei waikus, rulkėdį ir parė-dus dievnamių, iszkeliauo į Chios, palikdami pustą miestą dėl užėmimo Persų gar-nizonui“. Wėliaus wienok dalis jų sugrįžo atgal, ir Harpagos priėmė juos į skaitlių ver-gų Didkaralio; kita-gi dalis Phokajėnų isz-kako į Alaliją Korsikoje ant 60 pentekontė-rų, kur per 5 metus užsiėmėno marės razba-jais, teipjuog Tyrhėnai ir Karthagėnai usi-tarė juos nubauti. Po Kadmejiskos per-galės, Phokajėnai wyko į Rhegium, isz kur jie galiaus iszsidanginę apsiuovio Eleoje ar Velioje Oinotry szalyje. Cziw wėliaus prie jų prisidėjo philozophas Xenophānus“.

Namie likusieji Graikai pastojų pawal-diniai Harpago, apart Samos ir Milėto. Net gyventojai salų Lesbos ir Chios pasidavė už Persų pawaldinius. Rods Samos veikiai įgyjo augstą laipsnį galingumo po despotybe Pol-ykrato. Kaslink kitų Graikų, tai wienas isz jų galvinių, Bias isz Priėnės, szwenziant Pan-Joniskę szwente, padavė projektą emi-gravoti visiems Joniskiams isz miestų į Sar-dinijos salą, kur jie galėtų įsteigti wieną val-ną miestą. Bet propozicija nemielai tapo pri-minta, nės Graikai buwo prisirizę prie wietos; Herodotės apgalistauja nenusiėkimą tos propozicijos“. Iwyks tokiai iszeiwystei, gal butu pažymiai atsimainiusi wėlesnė istorija Karthagėnos, Sicilijos, ir paczios Romos.

Teip pawiekti Joniskiai bei Ajoliskiai Graikai buwo talkininkais Harpago užwa-vojan ant piet-wakarių gyventojus Mazojoje Azijoje — Kariszkis, Kanniszkis, Lykiszkis ir Doriszkis Graikus Knido bei Hali-karnasso. Apie pastarąjį miestą, nors sawo gimtinge, Herodotas nesako nieko, koks jam teko likimas. Gyventojai-gi Knido, kurs gu-lėjo ant iszskiszkisio liezuwio žemės, isz pra-žių bandė perpjauti susmaugą, bet pametė tą bandymą, orakului uždraudžiant“. Nė Ka-riszkiai nės Kanniszkiai įpatinai nesipriesi-
no.

- 1) Bias, VI. 29.
- 2) Herod. VI. 28.
- 3) Herod. I. 160.
- 4) Herod. I. 161—169.
- 5) Herod. I. 168; VII. 109; Skymnos Chios, Fr. V. 153; Dionys. Perieg. V. 333.
- 6) Herod. I. 163.
- 7) Herod. I. 164.
- 8) Herod. I. 167.
- 9) I. 170.
- 10) Herod. I. 174.

(Toliaus bus.)

